

KESKINEN

OAJ KESKI-SUOMEN JÄSENILLE 5.10.2014

OAJ Keski-Suomi NYT on nyt Keskinen

Olet ehkä aiemmin hoksannut Opettaja-lehden välistä putoavan OAJ Keski-Suomi NYT -liitteen syksyin kevään. Sitä painettiin liki 5400:lle keskisuomalaiselle jäsenellemme usean vuoden ajan. Useimmat teistä eivät tainneet siihen koskaan törmätä, mikäli on uskominen viime syksynä tekemäämme läpäisytutkimusta.

Siksi päätimme vaihtaa tyyten sähköiseen jäsentiedotteeseen ja antaa sille uuden menevän nimen: **Keskinen**. Mitäs tykkäät? Jos vaikka et tykkää, niin ehdota uutta sivuillamme osoitteessa www.oaj.fi/keskisuomi. Siellä voit muutenkin kertoa, mitä tuumaat tästä tai jostain muusta toimintaamme liittyvästä.

Aiemmat OAJ Keski-Suomi NYT:t löytyvät sivuiltamme tiedotuksen kohdalta. Tällä kertaa muistutamme, mihin luottamusmiehiä käytetään ja miten, ja kysymme, mitä kuuluu varhaiskasvatuslaille. Jäsenedistyksestämme tutustumme Joutsan seudun paikallisyhdistykseen.

Oheisessa kuvissa esittäytyvät OAJ Keski-Suomen tiedotusryhmän vähiten ujut Keskinen tekijät: vasemmalta Sinikka Blom, Johanna Pietilä, Anu Kunnela ja Kirsi Parkkinen. Ne ujut ovat Petteri Juvonen ja Antti Lokka. Tavaan palstoilla!

Anu Kunnela

KUVITUS ANTTI LOKKA

HYVÄÄ MAAILMAN OPETTAJIEN PÄIVÄÄ

5.10.2014

TEEMANA ON TÄNÄ VUONNA

INVEST IN THE FUTURE, INVEST IN
TEACHERS

Lomautus ei lamauta

Joutsan seudun paikallisyhdistystä

OAJ:n Joutsan seudun paikallisyhdistys vaikuttaa hyvin tyyppilliseltä, keskiuomalaisittain keskiuurelta paikallisyhdistykseltä. Jäseniä on kuutisenkymmentä ja toiminta vireää: edunvalvontaa, kannanottoa, tiedottamista ja virkistystoimintaa. [Puheenjohtajana](#) toimii [Riitta Harjula](#) ja [Jukon pääluottamusmiehenä](#) [Ulpu Silvasti](#). Yhdistys on tuonut opettajien äänen kuuluville niin kouluverkkoratkaisuissa kuin hallinnollisissa uudistuksissakin ja siten ollut aktiivisesti kehittämässä Joutsan seudun opetuspalveluita.

Marraskuussa 2013 työnantaja kiitti hyvästä yhteistyöstä yllättävällä yt-neuvottelukutsulla, ja neuvottelut runtattiin läpi itsenäisyyspäivään mennessä. Tuotoksena oli kiristyksenomainen Joutsa-sopimus, jossa 14 päivän lomautusten vaihtoehtona tarjottiin viiden päivän palkatonta virkavapaata. Mielenkiintoista yhtälössä on se, että kunnansien leikkauskalkulaattori näköjään laski viiden päivän virkavapailla säästettävän yhtä paljon kuin kahden viikon lomautuksilla.

Tuttuun tapaan lomautustarpeita perusteltiin taloudellisilla syillä. Kuitenkin Joutsa on onnistunut tuottamaan perusopetuksensa suhteellisen edullisesti tähänkin saakka, minkä lisäksi Joutsa-sopimuksen epälooginen numeropeli saa talousluvut näyttämään puppugeneraattorin hengentuotteilta. Paikallisyhdistys ei luonnollisestikaan voinut sopimusta allekirjoittaa ja siten ottaa vastuuta opetuspalveluiden heikentämisestä. Vain kuusi opettajaa taipui painostuksen alla allekirjoittamaan.

Harjula ja Silvasti kertovat, että [jäsenistöä pidettiin aktiivisesti ajan tasalla](#) neuvottelutilanteen eri vaiheissa. Tukea haettiin myös [OAJ Keski-Suomen edunvalvontaryhmältä](#), joka kriisitilanteissa on ennenkin tullut paikallisyhdistysten avuksi. Viestiä lomautusten vahingollisuudesta vietiin Joutsan valtuutetuille useita kanavia pitkin, ja tammikuussa järjestettiin tiedotustilaisuus työntekijöille ja työnantajan edustajille. Paikalla oli myös [alueasiamies Jouko Salo](#).

Paikallisyhdistyksen mukaan työnantajan toiminnasta yt-prosessin ja lomautusten aikana on puuttunut johdonmukaisuus, avoimuus ja osittain myös asiallisuus. Opettajien haluun [puolustaa opetuksen laatua](#) on suhtauduttu jopa tuomitsevasti, eivätkä työntekijät ole saaneet kaipaamaansa tukea.

Harjulan ja Silvastin mukaan yleinen mielipide on kuitenkin ollut opettajien puolella, ja etenkin oppilaiden vanhemmat ovat huolestuneina seuranneet tilannetta.

Kantelussaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle paikallisyhdistys toteaa, että [lomautukset ovat vesittäneet opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja lisäksi tuoneet rauhattomuutta ja suoranaisia vaaratilanteita kouluihin](#). Ne ovat vaikuttaneet sekä oppilaiden että opettajien jaksamiseen negatiivisesti: opiskelumotivaatio on laskenut ja yleinen huoli opiskelusta lisääntynyt. Kielteiset vaikutukset näkyvät vielä pitkään, vaikka lomautukset jossain vaiheessa toivottavasti päättyvätkin.

Lomautus on siis lamauttanut opetuspalvelut, muttei paikallisyhdistystä. Opettajien tiedostuneisuus on lisääntynyt ja moni on aktivoitunut tekemään henkilökohtaisia oikaisupyynnöitä pääluottamusmiehen ohjeiden mukaan. Yhdistyksen avainhenkilöt ovat tietenkin joutuneet myllerryksessä lujille, ja toivottavaa on, että vastuunkantajia jatkossakin löytyy.

Petteri Juvonen

KÄYTÄ LUOTTAMUSMIESTÄSI OIKEIN!

Mirja on luottamusmieslinkki

Mirja Hallikainen on Äänekosken kaupungin jukolainen pääluottamusmies ja Suolahden Telakkakadun koulun matemaattisten aineiden lehtori. Mirja edustaa lähes 400 jäsentä: opettajia, lääkäreitä, sosiaalityöntekijöitä, monenlaisissa ammateissa kaupungille työskenteleviä. Yksin tätä ei onneksi tarvitse tehdä, tukena on viisi luottamusmiestä. Pääluottamusmiehellä on kaksi työpäivää koululla ja kolme toimistopäivää Äänekoskella.

Ennen valintaansa pääluottamusmieheksi Mirja toimi myös Äänekosken opettajien ammattiyhdistyksen puheenjohtajana. Luottamusmiehenä hän osallistuu Äoay:n ja Äänekosken paikallisyhdistyksen hallitusten kokouksiin: näin pääsee kertomaan kuulumisia ja toisaalta saamaan viestiä kentältä.

Luottamusmies on edunvalvoja ja linkki työntekijöiden ja OAJ:n sekä OAJ:n paikallisyhdistysten välillä. Jos työsuhteessa tulee jokin ongelma vaikkapa palkkaan, työaikaan, määräaikaaisuuteen tai sijaisuuteen liittyen, tulee ensin olla omaan rehtoriin yhteydessä. Jos asia ei ole selvinnyt, seuraava yhteydenotto on luottamusmieheen. Opehuoneen ilmoitustaululta, koulun OAJ-yhteysopettajalta ja paikallisyhdistyksen nettisivuilta pitäisi löytyä tiedot omasta luottamusmiehestä. Luottamusmies ottaa tarvittaessa yhteyttä pääluottamusmieheen. Ongelmat työolosuhteissa (esim. sisäilma, työympäristö) kuuluvat työsuojeluvaltuutetuille ja työterveyteen.

Myös työnantajan puolelta voi tulla aloite luottamusmiehen ottamiseksi mukaan. Luottamusmies toimiikin välikätenä neuvottelutilanteissa ja valvoo, että sovittuja pykäläitä ja sopimuksia noudatetaan.

”Asiat kannattaa ottaa esille ajoissa, silloin kun ne alkavat mietityttää”, muistuttaa Mirja.

Tiedottaminen on välillä hankalaa, sillä pykälät ja sopimukset ovat hankalasti ymmärrettäviä. Haasteen muodostaa siis pykäläviidakon suomentaminen sellaiseksi, että ensimmäistä kertaa asiasta kuuleva sen ymmärtää.

Luottamusmiehen työkaluja ovat puhelin, tietokone, OVTES ja KVTES -kirjat, työehtosopimukset, OAJ:n sivut, Finlex-lakisivut ja muut luottamusmiehet ja pääluottamusmiehet. Keski-Suomessa ollaan muodostamassa parasta aikaa sähköpostirinkiä luottamusmiesten välille. Myös verkosto, johon kuuluvat työsuojeluvaltuutetut, henkilöstöjohtaja, luottamushenkilöt, yhdistyksen jäsenet ja hallitukset, on todella tärkeä.

Luottamusmiehet valitaan yleensä kolmen vuoden mittaisiksi kausiksi, seuraavan kerran keväällä 2015. Jos luottamusmieheshdokkaita on enemmän kuin paikkoja, pidetään vaalit. Yleensä pyritään valitsemaan kaikille opettajaryhmille edustajat: alakoulun ja musiikkiopiston, yläkoulun ja erityisopettajien sekä lastentarhanopettajien luottamusmiehet.

Johanna Pietilä

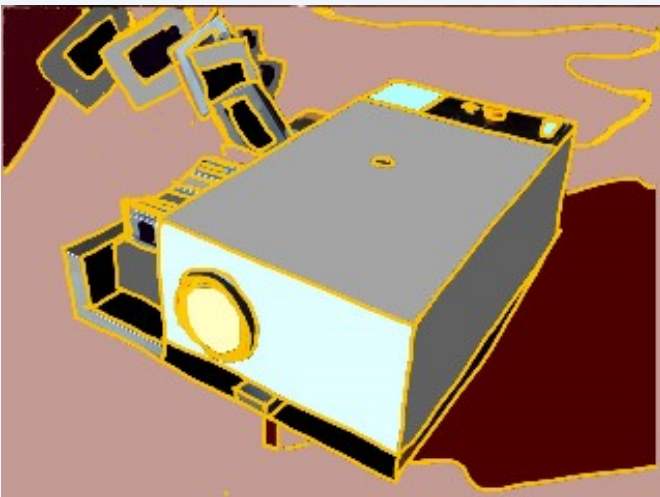
KÄYTÄ LUOTTAMUSMIESTÄSI OIKEIN!

Luottamusmiehelle on asiaa

Tarja Kääriäinen opettaa tulevia lähihoitajia Jyväskylän ammattiopistossa ja toimii jukolaisena (toisin sanoen opettajien) luottamusmiehenä hyvinvointi- ja kulttuurialalla. Hänen edustamiaan opettajia on toistasataa liitteissä 4, 6, 7 ja 10 – sopimuskirjoa osattavaksi siis riittää, varsinkin kun liitteet ovat aika tavalla erilaisia. Nelosliite on kirjoitettu ammattioppilaitoksen, kuutonen taide- ja viestintäkulttuurioppilaitoksen, seiska sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksen ja kymppi musiikkioppilaitoksen opettajille.

Tarja on ensimmäistä kauttaan, neljättä vuottaan siis, luottamusmiehenä. Työhön osoitettu resurssi riittää ”vaihtelevasti”. Alkusyksystä luottamusmiehelle tulee taajaan kyselyjä epäselvistä asioista, sitten rauhoittuu tavalliseen viikkotahtiin. Joka viikko jokin uusi selviteltävä ilmenee, lisäksi tulee tietysti perehtyä OAJ:n toimittamaan luottamusmateriaaliin ja kouluttautua.

Tavallisimmin Tarjalta kysytään virka-, vuorottelu- ja perhevapaista sekä tietysti määräaikaisiin työsuhteisiin liittyvistä asioista, esimerkiksi niiden lainvoimaisuudesta. Palkkauksesta ehkä yllättäenkin kysytään harvoin. Kussakin liitteessä on omat kohtansa, joihin haetaan joskus hartaastikin, siis pitkällisesti ja monivaiheisesti, selkeää tulkintaa.

Luottamusmiehen työhön kuuluu siis osaltaan vaikuttaa siihen, miten sopimuksia paikallisesti tulkitaan.

Tarja osallistuu monenlaiseen yhteydenpitoon, esimerkiksi neuvonpitoihin ja neuvotteluihin työnantajan kanssa. Pääluottamusmies tulee mukaan, jos asian ratkaisu koskee useampaa työntekijää, esimerkiksi yhtä liitettä kokonaisuudessaan.

Milloin luottamusmieheen tulee olla yhteydessä? Tarja neuvoo: ”Jos joku asia askarruttaa työsuhteessa, niin ota yhteyttä luottamusmieheesi.” Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtäväkentät limittyvät ja lomittuvat, mutta Tarja toteaa, että open ei tarvitse itse hahmottaa, kummalle juuri tämä asia kuuluu. Kun otat yhteyttä, niin **sinut kyllä opastetaan oikealle ihmiselle**.

Vinkkinä Tarja kertoo, että luottamusmieheen kannattaa olla yhteydessä ensisijaisesti sähköpostitse. Kirjoittaessa voi muotoilla oman kysymyksen tarkemmin ja perinpohjaisemmin ja lukijakin voi lukea viestiä rauhassa ja moneen kertaan. Hyvä vinkki on laittaa viestiin aika, jolloin kysyjälle voi soittaa. Tämä juoheuttaa yhteydenpitoa.

Joskus kuulemma huomaa, että kysyjän on vaikea muotoilla kysymystään, ei siis oikein itsekään tiedä, mitä kysyy. Mutta lohduttavasti Tarja toteaa: ”Aina kaikki selviää, mitä haluttiin kysyä, ja niihin saadaan vastaus.” Joskus vastaus voi olla kysyjän kannalta epätydyttävä eikä koetulle epäkohdalle juuri tuossa hetkessä voida mitään.

Jos siis pohdituttaa, ole yhteydessä omaan luottamusmieheesi. Älä soittle OAJ:n toimistolle Helsinkiin, se on luottamusmiehen tehtävä. Tarja toteaa, että sieltä apua on aina saanut ketterästi, koska luottamusmiehillä on oikotie omille asiantuntijoilleen.

Anu Kunnela

Tuleeko se vaka-laki?

Kysymyksiin vastaa **Sanna Satosaari**, Keski-Suomen Lastentarhanopettajat ry:n puheenjohtaja. Sanna työskentelee Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatuksen palveluohjauskeskuksessa.

Mitkä ovat varhaiskasvatuksen ajankohittaiset kuulumiset valtakunnan tasolla?

Uutta varhaiskasvatustaloutta on odotettu ja alan asiantuntijat ja päättäjät ovat tehneet sen eteen paljon pohjatyötä. Hallituksen esityksessä vuoden 2015 talousarvioiksi ei mainita kuitenkaan sanallakaan uuden varhaiskasvatustaloutta toteuttamista. Laki koetaan tärkeäksi ja sen etenemistä halutaan vauhdittaa, mutta ilman lisärahoitusta se on jäämässä sanahelinäksi.

Miten varhaiskasvatustaloutta uudistamista jatketaan valtakunnan tasolla?

Vaikuttamistyötä pyritään tekemään edelleen. Lastentarhanopettajaliitto ja OAJ esittävät varhaiskasvatustaloutta valmistelua **kaksivaiheisena**: ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kustannusneutraalit toimenpiteet varhaiskasvatuksen pedagogiikan turvaamiseksi ja vahvistamiseksi. Nämä toimenpiteet sisältävät varhaiskasvatuksen määrittelyn, opettajien ammattinimikkeiden ja tehtäväkuvien selkiyttämisen sekä varhaiskasvatustaloutta suunnitelman laatimisen Opetushallituksen toimesta varhaiskasvatuksen järjestäjiä velvoittavana asiakirjana. Toisessa vaiheessa toteutetaan varhaiskasvatustaloutta kokonaisuudistus. Tämä voidaan toteuttaa vaiheittain ja siirtymäsäädöksin, kuten perusopetus-uudistuskin aikoinaan toteutettiin. Tärkeää on selkeä aikataulutaminen kustannuksia tuovien uudistusten osalta.

Mitkä ovat varhaiskasvatuksen ajankohittaiset kuulumiset Keski-Suomessa?

Keski-Suomessa ja eritoten Jyväskylässä on eletty muutoksen aikaa varhaiskasvatuksen kentällä. Niin kuin lähes joka kunnassa, eletään taloudellisesti tiukkoja aikoja ja säästötoimet ovat läpileikkäneet myös varhaiskasvatuksen kentän. Hallinnollisesti Jyväskylän varhaiskas-

vatuspalvelut yhdistyivät perusopetuksen kanssa 1.8.2014 alkaen. Hallinnon tehtäviä tiivistettiin kaiken kaikkiaan ja uusia toimintamalleja otettiin käyttöön, esim. palveluohjaustiimi. Tällä pyritään tuottamaan varhaiskasvatuspalveluja tasavertaisemmin kunnallisen ja yksityisen päivähoitotuottajien kanssa.

Tiukkoina aikoina on entistä tärkeämpää koontua keskustelemaan yhteisistä tärkeistä asioista ja lastentarhanopettajien perustehtävästä. Olemme varhaiskasvatuksen asiantuntijoita ja varhaiskasvatuksen keskiössä on lapsi. Meidän on turvatta laadukas varhaiskasvatus, jotta lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen on turvattu. Siihen meillä kaikilla kasvattajilla on yhteinen tahtotila, riippumatta varhaiskasvatustaloutta etenemisestä.

Mitkä ovat lastentarhanopettajien ajatukset varhaiskasvatustaloutta lykkäntymisestä? Miten on otettu kantaa? Miten varhaiskasvatustaloutta uudistamista jatketaan Keski-Suomessa?

Paikallisella tasolla on pyritty tiedottamaan asioista Vaikuttamismahdollisuuksista on keskusteltu ja väkeä pyritään saamaan liikkeelle kyseisen asian ja ajankohtaisten asioiden vuoksi.

Tuleeko se vaka-laki?

Keinoina on mietitty varhaiskasvatuksen nostamista näkyvämmäksi, opettajien ammattidentiteetin ja yhteisöllisyyden voiman tukeminen. Herätellään jäseniä hiljalleen liikkeelle.

Millaisia viestejä sinulle on kantautunut lastentarhanopettajien arjesta?

Työn määrä ja kuormittavuus koetaan tällä hetkellä korkeaksi. Säästötoimet ovat kurooneet pullon kaulan ohueksi: resurssien käyttöä mietitään entistä tarkemmin ja sijaistarpeet pyritään hoitamaan omilla sisäisillä järjestelyillä, mm. varahenkilöresurssia on lisätty. Kehittämisen ja muutoksen aikakautena toivotaan työrauhaa perustyöhön: lasten kanssa työskentelyyn ja pedagogiikan kehittämiseen. Kiire ja työpaineet ovat kuitenkin kantautuneet osaksi lastentarhanopettajien arkityötä. Tahtotila on hyvä, mutta tarvitaan vahvoja raamien vetäjiä ja suunnan näyttäjiä, jotta jokainen löytäisi takaisin omalle lastentarhanopettajuuden tielensä. Entistä tärkeämpää on yhteisöllisyys, ryhmävoima ja oman ammattidentiteetin vahvistaminen. Tähän toivotaan vastausta mm. mentoroinnin kautta.

Miten näihin varhaiskasvatuksen kentältä tulleisiin viesteihin vastataan tulevaisuudessa?

Tärkeintä on saada porukka hereille ja liikkeelle. Pitää uskaltaa nousta puolustamaan sekä lapsen että lastentarhanopettajan oikeuksia. Kukaan ei voita tuulia yksin, mutta yhdessä niitä voi yrittää kääntää. Perheiden arki on muuttuvaa ja hektistä, tarpeet vaihte-

levat. Meidän tulee yhdessä etsiä ratkaisu, jotta tämän päivän lapsesta kasvaa ja kehittyy kokonaisvaltaisesti hyvinvoiva aikuinen vielä viiden ja kymmenen vuoden päästä.

Jos olisit hyvä haltia, niin mitä viisi varhaiskasvatuksen ja lastentarhanopettajien yhteistä asiaa säilyttäisit tai muuttaisit Keski-Suom-Suomessa tai valtakunnallisesti?

Säilyttäisin koulutuksen vähimmäisvaatimukset ja vähintään kaksi lastentarhanopettajaa per/lapsiryhmä.

Säilyttäisin suunnitteluajan minimirajan ja nostaisin sitä mielelläni kaikille, mutta eritoten eskariopettajille.

Varhaiskasvatus tulisi määritellä ja sitä ohjaava varhaiskasvatussuunnitelman tulisi olla velvoittava.

Hyvä haltia määrittelisi päiväkodeille maksimäärät niin että tilat ja pääluku vastaisivat todellista käyttöä.

Antaisin jokaiselle lastentarhanopettajalle kiitokseksi kultaisen sydämen, sillä he ovat sen ansainneet. Työ on arvokasta ja meidän tulisi muistaa aina välillä palkita itseämme siitä!

Sinikka Blom

